

КРАСИМИР БОЕВ

До този момент науката не е доказала категорично нито един случай на човек, ударен фатално от извънземно тяло, но разследването на инцидентите от миналото продължава

видим. Или пък не е точно така...

Опитайте да се върнете мислено към онази нощна романтика, когато, прегърнати с любимия човек, почти със сигурност ще се насладите на една, две или на цял дъжд от падащи звезди. Ярките светлини се появяват за секун-

ди в нощното небе, давайки ви шанс да си пожелаете сбъдването на най-съкровения мечти и да осъзнаете, че не всичко във Вселената виси окачено на невидими пирони. Метеоритите са тези неуморни пътешественици, които пътуват милиарди километри, за

да изнесат накрая своето романтично, но и зрелищно шоу в земната атмосфера.

Красиви са, полезни са за науката с информацията, която носят на борда, но дали са опасни? Не може да сте забравили филма „Армагедон“ и е непростимо, ако

не сте го гледали. Направете го най-малкото в чест на Брус Уилис. В класическия екшън огромен метеорит пътува към Земята, за да я унищожи, но смелите астронавти кацат на повърхността му и го зареждат с достатъчно взрив, за да го раздробят и така да ни спасят. Финалът е щастлив (с изключение за Брус Уилис), но в реалния живот събитията ще се развият в различна посока.

Много е писано по темата дали хората няма да са следващият господстващ вид след динозаврите, който ще изчезне от лицето на планетата след сблъсък на Земята с достатъчно голям астероид. Космическите агенции по света твърдят, че оглеждат звездното пространство около нас и не виждат нищо притеснително. Много вероятно изглежда да се изтребим в Трета световна война. А и тези дни НАСА направи първия

УСПЕШЕН ОПИТ ЗА ОТКЛОНЯВАНЕ НА АСТЕРОИД ОТ ТРАЕКТОРИЯТА МУ

с помощта на ударната космическа сонда DART. Важно уточнение е, че носещата се в безвъздушното пространство скала, кръстена Диморф, беше с диаметър от около едва 160 метра. Топърва ще трябва да растем в технологично отноше-

ние, за да разчитаме на по-добра защита при опасност от евентуален сблъсък с друго много по-голямо космическо тяло. И все пак опитът на НАСА е малка победа и стъпка в правилната посока. Както и удобен повод да се замислим каква е вероятността по-голямо или по-малко парче космическа скала да убие един, двама, десетки или стотици хиляди и дори милиони хора.

И най-малките ученици знаят, че

ПЛЪТНАТА ЗЕМНА АТМОСФЕРА Е НЕПРЕОДОЛИМА ПРЕГРАДА

за по-малките астероиди, които изгарят още в горните й слоеве.

Но през 2013 г. скала с размерите на еднофамилна къща успява да пробие защитата на планетата и се взривява над руския град Челябинск. Ударната вълна чупи прозорци, врати и рекламни пана. Над 1200 души получават различни наранявания, но е истинско чудо, че няма смъртен случай. Или поне няма съобщения за нещо подобно.

Любопитното е, че в досегашната история на човечеството няма нито един доказан инцидент с фатален край, предизвикан от падането на астероид. Учените предпазливо допускат няколко големи трагедии в миналото да са плод на подобен иначе незначителен космически инцидент.

Стотици хора са ранени в Челябинск, след като метеорит се взривява в атмосферата на руския град и освобождава енергия с 500 000 тона тротилов еквивалент.

Няколко милиона астероиди пътешестват из Слънчевата система, а най-големият известен досега е Церера с диаметър от 932 км.

Една от най-вълнуващите теории е свързана с древния град Тал ел-Хамам, заровен под пръстта на днешна Йордания. Интересното тук е преплитането на религията и науката. В Библията се разказва как „Господ изля върху Содом и Гомор сяр и огън от Господа от небето. Той разори тия градове и цялата равнина, всичките жители на градовете и земните растения“. Учените са съгласни, че подобно събитие наистина се е случило и дори са склонни да посочат именно Тал ел-Хамам като възможното място, за което се говори в XIX глава на книгата „Битие“. Готови са да спорят единствено за причината, довела до страшния катаклизъм.

Според тях преди около 3700 години метеорит избухва над територията на днешна Йордания. Сред събраните до момента улики са керамични парчета и камъни, които при експлозията са били нагreti до над 7000 градуса по Целзий.

Археолозите казват, че експлозията мигновено е опустошила стотици квадратни километра северно от Мъртво море, унищожавайки напълно близките градове. Отнеда е някога плодородни почви и е покрила земеделските земи с прегрята „саламура“, изхвърлена от Мъртво море. Доказателства

за селскостопанска дейност не се откриват в ландшафта стотици години след това. Само експлодираща космическа скала е била способна да причини толкова силен моментен топлинен импулс. Дебелият слой пепел, който се показва по време на разкопките, както и откритието на археолозите, че всички сгради са се срутили в една и съща посока, подкрепят теорията за взривяването на метеорит след сблъсък му със земната повърхност.

ВСЛЕДСТВИЕ НА УДАРА ВОДИТЕ НА МЪРТВО МОРЕ ЗАПОЧВАТ ДА КИПЯТ

и да заливат околните земи, превръщайки ги в неплодородна пустиня за следващите най-малко 600 години. Невижданото унищожение на хора, животни и култура е толкова мащабно, че се е превърнало в безсмъртна легенда за Божието наказание за човешките грехове.

Доста по-късно в човешката история – около 616 г. сл.Хр. – падаща звезда пада върху лагера на бунтовника Лу Минг-юе, убивайки поне десет от неговите хора. Поне така се твърди в Книгата на Суи (история на династията Суи), поръчана от императора и съставена от изтъкнати учени от онова време. В нея се разказва, че звезда

от небето събаря една от обсадните кули около крепостта и убива всички войници в нея. Учените, които получават възможност да проучат документа, предполагат, че става дума или за метеорит, или за древна военна пропаганда.

След още 800 години

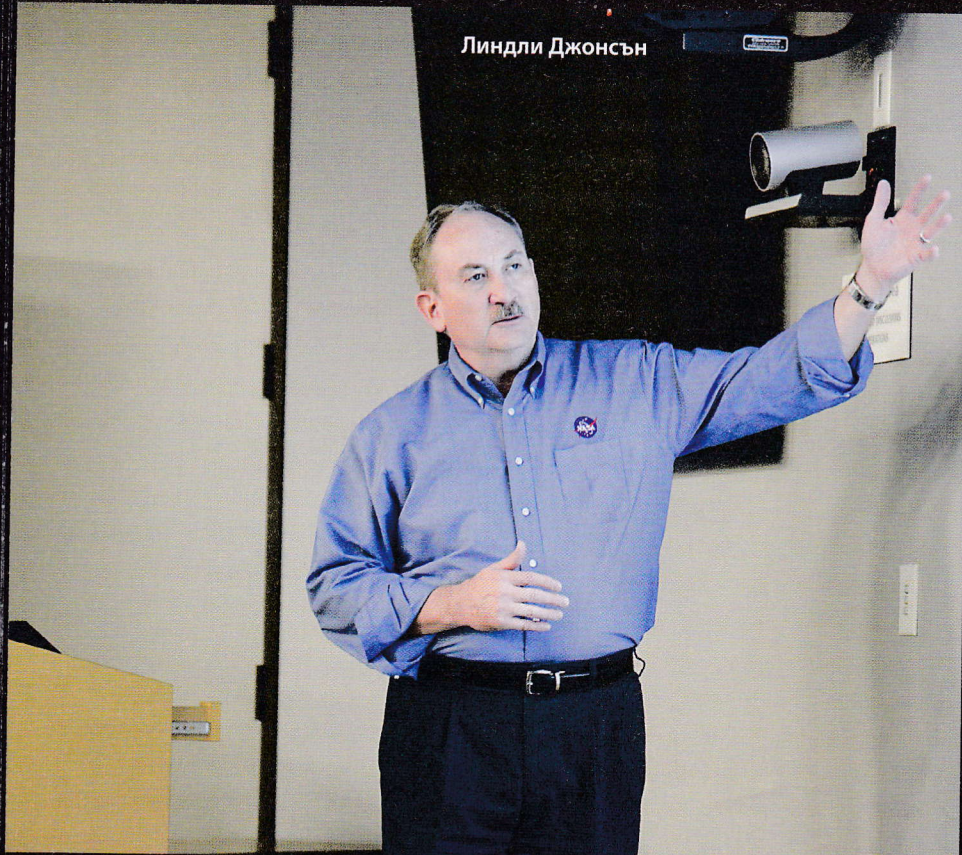
ДЪЖД ОТ КАМЪНИ С РАЗМЕРИТЕ НА ГЪШИ ЯЙЦА

убива хиляди жители на китайски град в провинция Гансу. В някои от запазените до днес исторически документи се споменава стряскащата цифра от 10 000 жертви. Съвременните астрономи твърдят, че това е твърде голяма бройка, какъвто и да е бил интензитетът на каменния дъжд, който се е изсипал от небето. Съвременниците на събитието разказват още, че оцелелите напуснали града и дълго време след това отказвали да се завърнат по домовете си.

Любопитен за днешните учени е и документираният разказ на капитана на холандския кораб „Малака“, който през 1648 г. поема по курс от Холандия към Източна Индия, за да натовари подправки. Според дневника на кап. Олоф Уилман един безоблачен ден голяма скала се срутва от небето и убива двама от моряците му. Историците смятат разказа на Уилман за достоверен, но през 1994 г. шведски учен излиза с друга теория по случая. Според него „Малака“ плава по маршрут, по който по онова време има поне 20 активни вулкана. Напълно е възможно един от тях да е изстрелял „вулканична бомба“, която е ударила кораба.

И така, разхождайки се през епохи и цивилизации, неусетно стигнахме до „най-пресния“ случай, описан в прочутите архиви на Османската империя. Прочути са, защото описват събитията детайлно и са съхранени до наши

Линдли Джонсън

дни. В един от пожълтелите документи е разказано за ярко огнено кълбо, което остава димна следа след себе си, докато премина-

ва над села в днешен Ирак. След това избухва и засипва земята с камъни, а един от тях убива мъж, живеещ в района. Случката е от

10 август 1888 г. и е преоткрит за днешната наука от турския астроном Озан Унсалан. Във вече дигитализираните документи от архива той намира допълнителна информация, според която камъните са събрани от жителите на района и са пратени на султана, за да научи и той за

НЕБЕСНОТО ЧУДО.

До този момент екипът на Озан Унсалан не е успял да открие в някой прашасал музеен склад „огнените топки“, за които се разказва в архивите.

„Намерим ли физически доказателства за съществуването на космическата скала, това ще даде първото потвърждение, че човек е бил убит от метеорит“, категоричен е турският астроном. Негови колеги се съмняват, че откритието ще бъде направено. С подобен скептицизъм подходи НАСА през 2016 г, когато бяха публикувани репортажи за шофьор на автобус, убит от метеорит в индийския щат Тамил Наду. Американските учени в партньорство с

КАМЪК ОТ КОСМОСА ПЪРВО РАНИ АН ХОДЖИС А СЛЕД ТОВА Й СЪСИПА ЖИВОТА

Едва ли има математик, който може да изчисли какъв е шансът да си стоиш в дневната, да си похапваш домашен сладкиш и в следващия миг да бъдеш ударен от камък, който е прелетял целия Космос, за да се приземи накрая върху теб. Ан Ходжис е единственият такъв доказан случай в историята на планетата Земя. В слънчевия ноемврийски следобед на 1954 г. тя е поразена от метеорит в собствения си хол, след като току-що е похапнала сладко и дори е започнала да задрямва.

В първия момент Ан решава, че камъкът е хвърлен от съседските деца, и въпреки болката се изстрелва навън, за да спипа злосторниците. Трябват й поне трийсетина минути, за да установи, че странното парче скала е нахлуло в дома й през покрива. След още половин час Ан се обажда на шерифа на американския град Силакога и заминава за болницата, за да бъде прегледана. Именно там тя ос-

ъзнава, че се е разминала на косъм със смъртта и че е била ударена от тяло с извънземен произход. Жената получава нервен срив, а нейната история много бързо се превръща в сензация. Дори лекарите я съветват да остане в болницата за няколко дни, защото навън любопитната тълпа буквално се готви да я разкъса.

Междувременно правителството вече е пратило геолог, който да изследва метеорита. Става дума за тежак около 4 килограма звезден камък, който „посещава“ фермата на Ан, след като по-голям метеорит се пръска малко преди да достигне земната повърхност. Парчето, ударило американката, заминава за допълнителен анализ, а самата тя се превръща в истинска звезда и охотно показва на съседни журналисти огромната синина от сблъсъка с предмет, летял сред звездите. Може би някъде в този миг на световна слава някой подсеца Ан Ходжис, че може

индийските си колеги проверяват случая и отсичат, че става дума за „земно базирана експлозия“.

„Проучваме всякакъв вид сигнали, но до този момент не разполагаме със сигурни доказателства за смъртни случаи на хора, ударени от метеорити. Има съобщения за наранявания, но дори и те са твърде редки“, казва през 2016 г. тогавашният директор на службата на НАСА за планетарна защита Линдли Джонсън. По-късно той доста впечатляващо сменя позицията си, заявявайки пред *Astronomy Magazine*: „Подозирам, че

СТАТИСТИКАТА ЗА „СМЪРТТА ОТ АСТЕРОИД“ Е БИЛА СИЛНО ПОДЦЕНЕНА

през човешката история. Едва през последните години ние се научихме да приемаме подобни инциденти като нещо напълно възможно.“

На този етап може само да се надяваме, че подходящото място на Земята в Слънчевата система ще я предпази от астероиди, които са по-големи от къща и кои-

Динозаврите са наблюдавали безпомощно приближаването на метеорита, който най-вероятно е станал причина за гибелта им. Въпросът е дали ние ще успеем да се защитим по-добре при нов катастрофален сблъсък.

то биха нанесли унищожителни поражения на планетата ни. Човечеството прави малки стъпки към собствената си защита. Вече стана дума за успешния опит на американците, но и Китай подготвя своя мисия за отклоняване на астероид от траекторията му. Ми-

сията трябва да бъде осъществена до 2026 г. Ще минат обаче години, а защо не и десетилетия, преди да сме достатъчно сигурни, че можем да предотвратим катастрофа, която да ни превърне в любопитни изкопаеми за следващия господстващ вид на Земята.

да припечели нещичко от своята популярност. Тя настоява метеоритът да ѝ бъде върнат от правителството и молбата ѝ е удовлетворена.

Започва наддаване за извънземния пришелец, но се явява сериозен проблем. Фермата, в която живеят Ан и съпругът ѝ, е собственост на Бerti Гай, която настоява, че щом това чудо е паднало на нейна земя, трябва да се смята за нейна собственост. В този момент колекционери на странни предмети са готови да броят 5000 долара за камъка и това още повече изостря враждата между Ан и Бerti. След дълги пазарлъци наемателите плащат 500 долара на хазяйката, но се оказва, че през това време интересът към случая е охладнял и вече няма кой да плати за астероида. Семейство Ходжис го даряват на Природонаучния музей на Алабама. Междувременно известността и провалът на мисията да осребри чудото, което ѝ се е случило, сериозно разклащат нервите на Ан и тя дори влиза в болница заради нервен срив. Така и не успява да се възстанови и малко по-късно се развежда със съпруга си. Умира през 1972 г. едва на 52-годишна възраст.

